

NÄYTELMÄ KIRJASTO.

N^o

49

ORIVARSAT

YKSINÄYTÖKSINEN ILVEILY

KIRJOITTI

SANTERI IVALO

KUSTANTAJA

YRJÖ WEILIN, HELSINKI.

ORIVARSAT

HENKILÖT:

YKSINÄYTÖKSIINEN ILVEILY

TILANOMISTAJA HANNU AURANEN,
keski-ikäinen mies, näöltään hiukan alle. — On Helsingissä jäsenenä komiteassa orivarsain laitumelle laskemisasetusta.

KIRJOITTANUT

ROUYA MIMMI AURANEN, hänen vaimonsa,
keski-ikäinen nainen, näöltään vähän päälle.

HANNES IVALO, kassan kassan kassan kandidaatti.

MANTA, ompelijatar paitakaupasta.

ANNI, palvelustyttö Aurasen ja Holmin korttiteripakassa Helsingissä.

Tapaus Helsingissä nykyään.

KUSTANTAJA

YRJÖ WEILIN, HELSINKI

ORIVARSAAT

YKSINÄYTÖKSIINEN II VUOSI

KIRJOITTAJAT

SANTERI IVALO

HELSINKI 1908

OSAKEYHTIÖ WEILIN & GÖÖS AKTIEBOLAG

Näyttämä on suomenlainen, siististi sisustettu huone.
Paksuilla utoimilla HENKILÖT:

Ovi oikealle alas lampuuriin, vasemmalle toiseen huone-
TILANOMISTAJA HANNU AURANEN,
keski-ikäinen mies, näöltään hiukan alle. — On Hel-
singissä jäsenenä komiteassa »orivarsain laiturille
laskemisasetusta varten».

ROUVA MIMMI AURANEN, hänen vaimonsa,
keski-ikäinen nainen, näöltään vähän päälle.

HANNES HOLM, nuori lääketieteen kandidaatti.

MANTTA, ompelijatar paitakaupasta.

ANNI, palvelustyttö Aurasen ja Holmin korttieripai-
kassa Helsingissä.

Tapaus Helsingissä. Nykyaikana.

AURANEN
Olenpa teille erinomaisen suuressa kiitollisuuden-
velassa kun näin jalomielisesti luovutatte huoneenne
käytettäväkseni. Kunhan siitä nyt ei olisi teille itsel-
lenne paljo epämielisuutta.

HOLM
Mitä vielä, olkaa huoleti. — Jaa, nuo kuulotorvet
ja tuon pääkallan siirrän vielä pois. Aivan liian pieni-
hän tuo teidän huoneenne olisi kahdelle hengelle.

KURANEN

Näyttämö on suurenlainen, siististi sisustettu huone. Paksuilla uutimilla peitetty makuusuoja, alkkoovi, perällä. Ovi oikealle ulos tamppuuriin, vasemmalle toiseen huoneeseen.

ENSIMMÄINEN KOHTAUS.

(Auranen ja Holm ovat puuhassa siirtelemässä Holmin vaatteita vaatekaapista ja kirjoja kirjahyllyltä viereiseen huoneeseen. Sitä tehdessä keskustelevat).

H O L M

Ka nim., useampia kirjoja minä tuskin näinä päivinä tarvitsenkaan, eihän meidän medisiinarein ole tarkoitus luvulla itseämme tappaa. Älkää vaivatko itseänne, antakaa olla.

A U R A N E N

Olenpa teille erinomaisen suuressa kiitollisuudenvelassa kun näin jalomielisesti luovutatte huoneenne käytettäväkseni. Kunhan siitä nyt ei olisi teille itsellenne paljo epä mukavuutta.

H O L M

Mitä vielä, olkaa huoleti. — Jaa, nuo kuulotorvet ja tuon pääkallon siirrän vielä pois. Aivan liian pieni hän tuo teidän huoneenne olisi kahdelle hengelle.

A U R A N E N

Niin on, varsinkin kun vaimoväellä aina on runsaasti kampsuja ja hynttyitä. — Nuo kirjani ja paperini levitän tähän pöydälle. — Olisinhan tosin nyt, kun vaimoni tulee kaupunkiin, voinut muuttaa hotelliin näiksi päviksi, mutta hän pitäisi sitä tietysti tuhlaavaisuutena, ja se muuttaminenkin on aina niin ikävää.

H O L M

Näinhän tämä sopii varsin hyvin. (*Katsoo vielä kaappiinsa*). Ei suinkaan vaimonne mahda panna pahakseen, jos tuohon muutamia punssipulloja jääpi kaapin pohjalle, — tyhjiä ovat.

A U R A N E N

E-ei... Eli miten lie, — ehkä nostan ne sentään pois. Hän voisi sen ymmärtää väärin ja epäillä minua. (*Kantaa toiseen huoneeseen sylillisen pulloja*).

H O L M

Niin, kenties on syytä olla varovainen.

A U R A N E N

• (*Palaa toisesta huoneesta kädessään pullo ja ottaa kaapista kaksi pikaria*). Viimeinen pari ulos, sanoi suutari kun housunsa panttiin vei. Noista pulloista muistui, että mulla onkin yksi täysinäinen — hyvää madeiraa —, pitäähän sitä pikkuisen oppia makeanmaistajaksi kun kerran pitkästä ajasta pääsee maansydämmestä pääkaupunkiin. (*Laskee laseihin*). No, kiitoksia nyt kaikista muuttovaivoistakin.

H O L M

Kiitos itse. Tämähän ei olekaan mitään kieltolakitavaraa. (*Istuvat pöydän ääreen*).

A U R A N E N

Jaa, siitä onkin kohta kaksikymmentä vuotta kun olen ollut täällä hauskassa Helsingissä. Nuorena ylioppilaana hylkäsin silloin kaikki lukupuuhat ja ärhen-televät professorit, menin naimisiin, sain vaimoni mukana talon ja rupesi nmaanviljelijäksi. Olen nyt maanvil-jelijäin työnantajaliiton jäsen, enkä ole sen koommin täällä käynyt ennenkuin hallitus toista kuukautta sitten su-vaitsi kutsua minut jäseneksi asettamaansa komiteaan.

H O I M

Onhan sitten ollut paljo muistoja uudistettavana.

A U R A N E N

On. Tämä on käynyt paljo vilkkaammaksi ja eloi-sammaksi tämä Helsinki. Onpa ollut nyt oikein hauska vähän elää mukana, sitähän hauskempi, kun olen saanut pitkästä ajasta oleskella vähän vapaammin . . . , noin hiukan poikamiehenä, sitä ukottuu niin perhehuolissa siellä maaseudulla.

H O I M

Arvaa sen. Jo nytkö patroonalla se vapaa-aika on kohta lopussa?

A U R A N E N

Kohta ovat (*huoahtaa*) suljetut minulle »Princessen» ovet. Vaimoni tulee nyt tänään junalla kello 11, — hän-kin vähän pääkaupunkia näkemään — ja komitealla on viimeinen istuntonsa tänään. (*Terveeksi!*) ja Eiköhän heitetä näitä haukkumanimiäkin samalla pois.

H O I M

Kiitos. Minun nimeni on Hannes.

AURANEN

Ja minua on sanottu Hannuksi.

HOLM

Onpa nimissä jommoinenkin yhtäläisyys.

AURANEN

Onpa kyllä. Melkeinpä kaimaksi käännytään. Sen päälle terve!

HOLM

Terve. Suo anteeksi, en ole tullut ottaneeksi asiasta lähemmin selkoa. Onko tämä se komitea hevosrodun parantamiseksi?

AURANEN

Hevosrodun . . . niin eli ei . . . Tämähän on se kuuluisa komitea orivarsain laitumelle laskemista koskevan lainsäädännön tarkastamisesta. Sehän se on se vanha pulmakysymys. Kuten muistanet, on tämä asia ollut kauan esillä monilla valtiopäivillä, siitä on paljokin väitetty, puhuttu ja kirjoitettu. Ja täytyyhän myöntääkin, että se on sangen tärkeä ja monihaarainen ja vaikeasti ratkaistava kysymys. Sillä totta on yhdeltä puolen, että maanviljelijöille käy raskaaksi elättää läpi vuoden orivarsoja kotosalla ja totta myöskin, että se käy tukalaksi vapauttaan rakastaville varsoillekin. Mutta toiselta puolen: eihän sitä voi sallia, että kaikenmoiset sekarotuiset, nuoret orivarsat vapaasti pääsevät juoksentelemaan laitumella ja turmelemaan toisten ihmisten tammoja. Sitä täytyy lainsäädännön estää . . .

HOLM

Ja sitäkö lakia on nyt komitea laatimassa?

A U R A N E N

Niin. Hallitus päätti vihdoin asettaa komitean asianomaista asetusta perinpohjin tarkastamaan, Siihen kutsuttiin kaksipappia — sillä papit ovat aina erinomaisen innokkaasti tätä kysymystä harrastaneet — ja maanviljelijöitä kaksi, — minut suvaitsi hallitus kutsua toiseksi, sekä yhden aatelismiehen, joka on puheenjohtajana. Tämän asian ei näet katsottu koskevan porvareita eikä sosialisteja, ne saavat tapella sivussa!

H O L M

Siitä on tainnut olla työtäkin paljon?

A U R A N E N

Se on tietty. Istuntoja ei tosin ole ollut kuin neljästi viikossa, mutta on ollut kotityötä, täytyy lukea paljon. Mutta, . . . no kippis, maistetaan, mutta mulla on alusta pitäin ollut tässä asiassa vakaantunut mielihäpe, me olemme koko ajan olleet yksimieliset molempain pappien kanssa ja olemme siten pysyneet enemmistössä.

H O L M

Ja toinen talonpoika ja aatelismieskö ovat olleet vastapuolueena.

A U R A N E N

Niin, ne ovat olleet puolustavinaan jotakin vapaa-mielisempää suuntaa. Ja kyllähän vapaus hyvä on . . . orivarsoillekin, vaan mitäs helkkaria siitä tulisi . . . (*Katsoo kelloaan*). Oho, kello on kohta 11, juna tulee tuossa paikassa, täytyy rientää eukkoa vastaanottamaan. (*Nousevat ylös*).

H O L M

Onhan täällä nyt siis kaikki järjestyksessä.

A U R A N E N

On kai, (*Vie pullon piiloon akkunaverhon taa*). Pullo vain piiloon. (*Katselee ympärilleen, huomaa nurkassa Venuksen patsaan*). Mutta tuo Venuksen kuva, emmeköhän siirrä sitäkin pois.

H O L M

Poisko? Onhan se huoneen kaunistuksena.

A U R A N E N

On kyllä, omasta mielestäni se kaunistaa erinomaisesti. Mutta vaimoni, . . . hän voisi loukkaantua, voisi käsittää väärin tuon alastoman naisen kuvan. Maalaisrouvilla, katsokaas, niillä ei ole niin kovin laajat kat-santokannat taiteessakaan. Te ette usko, kuinka ne ovat huulevaisia. (*Rupee nostamaan Venuksen patsasta pois, mutta se on raskas. Holm rientää väliin*).

H O L M

Anteeksi, varovasti. Minä pelkään, että tämä siirtäminen tuskin onnistuu. Siitä on jalusta kerran ollut rikki, voisi hajota koko kipsikuva.

A U R A N E N

Vai niin. Mutta kyllä minä pelkään, että se muori nostaa siitä heti metelin.

H O L M

Ehkä sen voisi jollakin peittää, . . . kuin olisi harso.

A U R A N E N

Niin, kun olisi . . . Mutta miks'ei peitetä tavallisella vaatteella. Sidotaan nyt esimerkiksi tuo lakana. (*Sitoo*). Ka niin . . .

H O L M

(Naurahtaa).

No niin, on kuin Venuksella olisi alushame.

A U R A N E N

Kunhan on. Minun nähden se saisi olla kuinka alasti tahansa, mutta eukon tähden . . . (*Pukee päällystakin päälleen*) Enkähän minä mikään askeetikko ole, näin meidän kesken sanoen voisi eukko tällä matkalla kauhistua useampaakin seikkaa, jos tietäisi — tietysti valan viatonta, mutta hänen kannaltaan. Vaan onneksipa ei tiedä. Sinä ymmärrät?

H O L M

Varsin hyvin, varsin hyvin. Onhan luonnollista, ettei turhiin epäluuloihin anneta aihetta.

A U R A N E N

Juuri niin, jäljet puhtaiksi, se on minun periaatteeni. Mutta nyt on jo kiire. (*Menee ulos, vaan palaa ovelta, soittaa sähkökelloa*). Kutsun sentään palvelustytön vielä huonetta järjestämään.

T O I N E N K O H T A U S .

Anni tulee ja Auranen.

A N N I

Patroona kutsui minua?

A U R A N E N

Niin, vaimoni tulee nyt juuri junalla kaupunkiin, ja pyytäsin sen vuoksi että Anni vähän vielä järjestäisi

täällä, — herra Holm on ollut niin ystävällinen ja vaihtanut meille huoneensa.

ANNI

Kyllä.

AURANEN

(Käy tyttöä lähemmäs. Tuttavallisella, lempeällä äänellä).

Ja vielä yksi pyyntö Annille. Niillä rouvilla on aina niin paljon tarpeettomia kysymyksiä. . . . Jos se nyt Annilta rupeaa urkkimaan jotakin, mitä tahansa, esim. olenko minä ollut paljon illoilla poissa.

ANNI

Mutta en minä rupea valehtelemaan.

AURANEN

Ei, herran tähden, kuka semmoiseen kehottaisi. Mutta Anni voi sanoa esim. ettei Anni tiedä ja että on se ollut kotonakin.

ANNI

Ja ollut poissakin, välistä aamuun astikin.

AURANEN

E-ei, eipähän, sinä veitikka, niistä ei puhuta mitään. (Tipauttaa pari hopearahaa tytön kouraan ja taputtaa poskelle). Anni ymmärtää.

ANNI

Jo vähäsen.

AURANEN

(Yrittää suutelemaan).

Niin, ainahan me tullaan toimeen Annin kanssa.

ANNI

So, so k p l t pois, muuten kerron rouvalle.

AURANEN

Vait! Nyt täytyy rientää. (*Pois*).

KOLMAS KOHTAUS.

(*Anni pyyhkii tomuja. Sitten Holm*).

HOLM

(*tulee sis lt  kiukustuneena*).

Saakeli! Sotkua tästä tulee sittenkin. Ei minun olisi pitänyt antaa pois huonettani eik  salpautua tuohon lokeroon.

ANNI

Mitä sotkua siitä sitten tulee?

HOLM

No tietysti, — kun en tuota tullut ajatelleeksi — eiväthän minun tuttavani tiedä, että minä olen muuttanut, vaan ne tulevat luonnollisesti minua omalta oveltani hakemaan — perhana.

ANNI

Mutta saavathan ne kuulla asian ja voivat sitten soittaa toiselle ovelle.

HOLM

Voivat soittaa, — ei se ole sama. Mitä näiden tarvitsee tietää minun vieraistani ja tuttavistani.

ANNI

No eihän teillä niin vaarallisia tuttavias lie, ettei voi muillekin näyttää.

HOLM

Vaarallisia . . . hm. Kun ehtisi saada sille jollakin tavoin sanan.

ANNI

Kelle?

HOLM

No se nyt on muudan, joka voi tulla minua tapamaan milloin tahansa. Kuulkaa, ettekö te Anni tahtoisii pitää häntä silmällä.

ANNI

Kun tuntisin edes.

HOLM

Sepä se. Niin, se nyt on eräs, joka on ommellut minulle paitoja.

ANNI

Joku vanha akka?

HOLM

Hm — ei. Eipä niin vanhakaan, päinvastoin nuorenlainen. Asia nyt on semmoinen — hemmetin sotkua! — niin, että minä en ole niitä vielä maksanut, hänen piti tänään tulla tuomaan minulle laskun paitakaupasta . . . Ymmärrättekö, minä nyt en tahtoisii noille vieraille ihmisille paljastaa, että minulla on sellaisia laskuja, että noin niinkuin karhuja käypi.

ANNI

Mutta mitä se tekee. Tuodaanhan kaikille ihmisille laskuja.

H O L M

Niinpä niinkin, vaan ei se nyt sovi, sillä tässä on vähän erotusta. Katsokaas minä tunnen muutenkin tuon tytön, niin tuota, näin meidän kesken sanoen, se tyttö on minun . . minun . . niin se tyttö rukka on minun potilaani.

A N N I

Ohoo! ja sitäkö ette uskaltaisi muille näyttää. Mutta mikä sitä paitatyttöparkaa sitten vaivaa?

H O L M

(Syrjään).

No jopa se on utelias. (Ääneen) Sillä nyt on vain vähän sydämentautia.

A N N I

Vai sydämissä on tauti.

H O L M

Niin. Mutta kaikissa tapauksissa, jos sellainen tyttö tulee minua hakemaan . . .

A N N I

Minkälainen?

H O L M

No se nyt on nuori, tunmatukkainen ja punaposkinen ja kirkassilmäinen, — jos se tulee minua hakemaan, niin menkää eteiseen ja ilmoittakaa, että minä olen muuttanut toiseen huoneeseen.

A N N I

Jos nyt satun näkemään. (Siistiessään ryhtyy hän patsaan ympäriltä ottamaan liinaa pois).

H O L M

Se olisi mainion hyvä . . . Ei, älkää ottako sitä liinaa pois, sen on patroona itse siihen kääriinyt.

A N N I

Mitä varten?

H O L M

Vaimonsa vuoksi.

A N N I

Kylläpä täällä nyt tänään ovat kaikki arkoina.

H O L M

Niin, nähkääs Anni, maalaisrouvien suhteen ei voi koskaan olla kyllin arkana. (*Poistuu vasemmalle*).

A N N I

(*Yksin. Korjailee vuodetta y. m.*)

Jesta poo! Jopa nyt herrat kerrankin heittäisivät pyhiksi. Höpsistä vaan. Paitalasku ja potilas — arvaan minä nekin, olen minä sen jo ennenkin nähnyt. Vaan vartioikoon itse asiamiehiään, mulla on muutakin tekemistä. Toinen toki juomarahan antoi — kaksi markkaa antoi — eipähän tämä mitään. Phyhhyh! (*Pyyhkii ikkunoita, katsoo ulos*).

Vaan tuoltahan se herrasväki jo ajaakin. Tuollainenko sillä patroonalla on rouva, vanha, paksu maatuska. Talo sillä kuuluu olleen, vaan talon se tarvitsikin. En minä enää ihmettelekään, että patroona sitä näytti pelkäävän. Jo tulevat. (*Kiirehtii pois*).

NELJÄS KOHTAUS.

(Auranen rouvineen tulevat ulkoa. Riisuivat päällysvaatteita, nostavat sisään matkatavaroita).

A U R A N E N

Vai hyvästi siellä voidaan kotona, lapsetkin terveisin kaikki. No, sehän hauska. *(Ottaa rouvalta kopsäkin, vie esiripun taa)*. Ei, nostetaan tänne alkkooviin, varjoon.

R O U V A

Täällä on alkkoovit ja kaikki.

A U R A N E N

Tietysti, pääkaupungissa näet. No minkä vaikutuksen tämä Helsinki nyt sinuun taas tekee ensi silmäyksellä.

R O U V A

Tekeehän se — vaan kyllä täällä mahdetaan hirveän paljo huvitella. Niin ovat minusta ihmiset täällä kevytmielisen ja huvihaluisten näköisiä.

A U R A N E N

Olet ehkä oikeassa, vaan minulla siitä on vähän kokemusta, — tässä on sulla sitten sähkökello, painat vain nappulaa kun tarvitset palvelustyttöä. — Niin, onhan tämä suuri kaupunki ja joukossa on aina jos jotakin.

R O U V A

Sitäpä minä juuri. Jo siihen joukkoon ne vedetään siistit maalaisetkin.

A U R A N E N

Istuhan nyt Minimiseni ja levähdä. Mutta täällä

sitä vasta tehdään työtäkin. Ajatteles esimerkiksi meitä jotka työskentelemme hallituksen asettamissa komiteoissa. Istuntoja joka päivä aamulla ja illalla ja usein jatkuvat ne myöhäiseen yöhönkin, kun puolueet kovin innostuvat.

ROUVA

(*epäluulosena*).

Komiteassa istutte myöhäseen yöhön, — ei Hannu, etköhän silloin ole istuskellut jossakin muualla.

AURANEN

Mutta minä vakuutan, — sinä et *tahdo* käsittää. Vaan ajatteleppas: meitä on siellä kaksi jyrkästi vastakkain olevaa puoluetta. Toiset tahtovat tykkänään kieltää orivarsain laitumelle laskemisen, — ajatteles laitumelle, muiden hevosten joukkoon —, toiset taas, muka vapaamieliset, olisivat kyllin varomattomat myöntämään sen visseillä ehdoilla.

ROUVA

Ja orivarsoistako pelkästään voisitte yöhön asti niin kiivaasti väitellä. Ethän pidä minua Hannu vain liian tuhmana.

AURANEN

(*Loukkautuneena*).

Niin no, jos et usko, niin . . . Eikä se sillä ole hyvä että komiteassa saamme päiväkaudet tehdä työtä. Kysymys orivarsoista on antanut minulle näinä viikkoina kotityötäkin enemmän kuin voit arvatakaan. Täytyy miettiä ja tarkoin punnita edeltäpäin joka lauseensa, jonka aikoo tuoda esiin, sillä siitä näet syntyy lainsäädäntö. Täytyy kirjoittaa mietintöjä ja laatia ehdotuksia. Eikä ole vähäinen se kirjallisuuskään minkä

minun on täytynyt läpikäydä, — (viittaa pöydälle) tuosakin on vielä muutamia, — erikielistä kirjallisuutta ulkomaiden orivarsoja koskevasta lainsäädännöstä.

ROUVA

(Heltyen).

Hannu parka, paljohan sulla on ollutkin täällä työtä, kunhan et ole silmiäsi pilannut. Anna anteeksi, en minä nyt sentään luullutkaan, että sinä olisit muuten huvitellut kuin vähän teattereissa ja ravintoloissa.

AURANEN

Aina sinä epäilet. Hyvin vähän olen joutanut missään liikkumaan.

ROUVA

Elä pane pahaksesi.

AURANEN

Nytkin minun täytyy rientää sinne istuntoon, viimeinen tärkeä äänestys on tänään esillä. (Nousee).

ROUVA

Vai on vieläkin istuntoja. Viivytkö kauankin?

AURANEN

Koetan joutua niin pian kuin mahdollista, vaan saa nähdä. Vastapuolue tahtoo jatkaa 14 kuukauteen sen iän, johon orivarsat saisivat seurata emiään laitumelle, mutta me emme mitenkään voi antaa niiden vapaasti kulkea laitumella kuin korkeintaan 10 kuukauden vanhoiksi, muuten voisi koko Suomen hevosrotu pian joutua huonoon maineeseen. Sen vuoksi on tuo

»vapaamielisten» vaarallinen yritys välttämättä nollatava, — onneksi me pappien kanssa olenime enemmistössä.

R O U V A

Noin innostunut olet työstäsi.

A U R A N E N

Asia on tietysti otettava vakavalta kannalta. (*Ottaa päällystakkinsa*) No, nyt hyvästi muijaseni vähäksi aikaa. Sillaikaa voit pukea itsesi, tuolla alkkoovissa on pesuvehkeet ja muut.

R O U V A

(*Juoksee miehensä kaulaan*).

Sinä kelpo poika.

A U R A N E N

Ka niin, muoriseni. Tulen kyllä kohta sinua noutamaan niin mennään juhlapäivällisille, — onhan nyt juhlapäivä kun Mimmini on tullut kaupunkiin. Hyvästi. (*Menee*).

R O U V A

(*Ovella*).

Hyvästi. (*Yksin*). Hannu parka, kyllä hän on mahtanut ikävöidä Mimmiään, hän on saanut ollakin täällä 6 viikkoa aivan yksin. (*Riisuu liivin päältään, ottaa juhlapuvun kapsäkistä esille*). Kaunis huone sillä on toki ikävyydessään ollut . . . Kas, kipsikuvakin tuossa . . . hän on sen peittänyt. Minun täytyy myöntää, että se on tahdillisesti tehty. (*Ottaa liinan pois ja sitoo sen ylemmäs patsaan hartioille*). Häntä illettävät tuollaiset kiihoittavat alastomuudet . . . Noin suuri kuvastinkin

(*Astuu sen eteen*). Niin, niin vanhentuuhan sitä ihminen, käy kankeaksi ja jyrkeäksi. Mutta kun uuden läänin puen päälleni niin saan toki itseni paljo hoikkasemmaksi (*Sitoo jo tiukentaa liiviä päälleen. Samalla koputetaan oulle*). Joko Hannu palaa, . . . ei, — vaan hän hän unhotti oven auki. Varmaan hänen tuttaviaan . . . Juoksen piiloon. (*Rientää vaatteineen esiripuntaa*).

VIIDES KOHTAUS.

(*Manta tulee ulkoa. Rouva. Sitten Holm*).

M A N T A

Ovi auki, hän kai palaa kohta. Hyvä. Istahanpa odottamaan. (*Istuu mukavasti palttoo päällään keikutuoliin. Ottaa paperin pöydältä, katsoo, viskaa pois halveksivasti virkahtaen:*) »orivarsoista.» (*Rouva kurkistelee pari kertaa uutimen takaa.*) Jo kuuluu sieltä rapsetta. Hannes, oleko sinä siellä?

R O U V A

(*Astuu julmistuneena esiin, liivi vielä puoliauki*).

Olen minä täällä, vaan mitä teillä on Hannulle asiaa?

M A N T A

Siunaa ja varjele, mikäs rouva sieltä tulee.

R O U V A

Minä täällä olenkin oikeutettu rouvana olemaan, minä asun täällä.

M A N T A

Asutte täällä?

ROUVA

Niin teen. Vaan te, te, minkälaisilla asioilla te täällä juoksette, hä, kuinka uskallatte tulla tänne minun mieheni luo.

MANTA

Teidän miehenne, . . Hannesko teidän miehenne, — pyhyttis!

ROUVA

(Kiivastuu yhä enemmän).

Hannes se on minun mieheni ja minä olen hänen laillinen aviopuolisonsa.

MANTA

Puoliso — hänen äitinsä lienette.

ROUVA

Häh! Minä olen häneen laillisesti vihitty. Mutta sinä, — sinun virkaasi ei minun siveellinen suuni keh-
taa nimittää . . .

MANTA

(Epäillen).

Hannesko teidän aviomiehenne . . . No en olisi eläis-
säni uskonut Hanneksella olevan noin huonon maun.

ROUVA

(Tulistuu).

Häh? Makuko? Ulos tästä huoneesta hetipaikalla
eli huudan minä poliisia.

MANTA

(On noussut).

No näissä oloissa raskin jo ilmankin lähteä. *(Epäi-*

lee vielä. Itsekseen) Olisiko Hannes todella salannut multa . . . ? (*Ääneen*) Mutta miksei teitä ole ennen koskaan näkynyt, jos te Hanneksen vaimo olette?

ROUVA

Ennen. Ulos, eli kynsin silmät päästäsi. Miksei näkynyt! Näkynyt olisi jos olisin ollut täällä. (*Itku hurkussa*) Vaan kyllä on kauheaa tämä maailman turmelus! Ihmettelen ettei ne täällä Sodomassa jo ole muuttuneet suolapatsaiksi.

MANTA

Sanokaas muuta! Itkettäisi minuakin ellei melkein nauruksi pakkaisi. Hyvästi rouvaseni. (*Menee*).

ROUVA

(*juoksee ovelle*).

Mutta laskenko minä sinua menemäänkään . . . ?

HOLM

(*Raottaa varovasti vasemmanpuoleista ovea*).

Anteeksi, oliko se joku, joka haki minua!

ROUVA

(*Hämmästyä, vetää ulko-oven kiinni*).

Ei, minun miestäni se vain kävi tapaamassa.

HOLM

Teidän miestänne, — tuoko nainen?

ROUVA

Niin, miestäni, eli oikeastaan minua.

H O L M

Teitä?

R O U V A

(Suuttuu).

Niin, meitä. Mutta mitä se teihin kuuluu ja kuka te olette?

H O L M

Pyydän tuhat kertaa anteeksi. (*Vetäytyessään pois itseksseen.*) Huh, huh kun helpotti! Minä jo luulin, että se oli Manta (*Pois*).

K U U D E S K O H T A U S .

(Rouva ensin yksin. Sitten Anni).

R O U V A

Vai semmoinen se on se minun uskollinen Hannuni! Vai semmoista sillä on täällä kotityötä! (*Hieroo itkua*). Etlää täällä minun poissaollessani kuin muhamettilainen! — Hannes!, vanha rehellinen nimensäkään ei ole Hannulle täällä enää kelvannut, sitäkin piti sievistellä. Minun täytyy saada sittenkin täysi selko tästä asiasta. (*Huomaa soittonappulan, soittaa*). Ahaa, minä kutsun palvelustytön, hän kyllä tietää . . .

A N N I

(Tulee).

Rouvako soitti?

R O U V A

Minä! (*Katsoo tutkistellen. Juhlallisesti*). Jassoo, te olette palvelustyttö?

A N N I

Niin, rouvaseni.

ROUVA

No sitten te olette epäilemättä tulleet huomaamaan
niitä vieraita täällä minun mieheni luona on kulkenut.

ANNI

Ei ole kulkenut ketään.

ROUVA

Malttakaa. Juuri ikään kävi häntä tapaamassa eräs
asiamies, eräs nuori tyttö, joka usein sanoo käyneensä
täällä ennenkin. Te kai olette sen monasti nähnyt ja
tiedätte ehkä mikä hänen nimensä on ja missä hän asuu.
Minä tarvitsisin tietää sen heti.

ANNI

En ole nähnyt mitään. . . en ketään.

ROUVA

(Tuttavallisemmin).

Epäilemättä olette joskus huomanneet, — hän on
käynyt täällä joka päivä asialla. Eikö hän ole sattunut
käymään esim. illoilla, joskus kun patroona on ollut
myöhemmin poissa.

ANNI

Ei. Ja patroona ei ole ollut koskaan myöhemmin
poissa.

ROUVA

Hä — eikö koskaan? Entä silloin kun istunnot ovat
jatkuneet yömyöhäseen.

ANNI

Ei, ei silloinkaan.

ROUVA

(Itsekseen).

Hän kuuluu samaan vehkeeseen (*Ääneen*). Vai niin. Saat mennä. (*Anni pois*). Yhyy, vai sellaiset salavehkeet on rakas mieheni täällä pannut toimeen minua pettääkseen. Vaan minä petänkin heidät. Minä olen heltymätön, minä pakotan Hannun tunnustamaan. Ja tuon letukan, vielä minä hankin hänetkin käsiini. Hän tietysti käypi täällä ulkopuolella vahtimassa Hannua; mutta minä vahdinkin häntä ja kun näen, niin niskasta kiini! (*Vahtii ulos ikkunasta, huomaa pullon ja lasit verhon takana ja ottaa ne esiin*). Ahaa, vai täällä sitä on herkuteltu, — hienoa viiniä ja kaksi lasia! Voi sinua Hannu kuinka ilkeästi olet voinut pettää uskollisen Mimmisi. Ja minä, mitä varten tulinkaan tänne kokemaan kaikkea tätä, minä petetty, häväisty, solvaistu aviovaimoparka! (*Lyyhättää iikemään käsiensä varaan*).

SEITSEMÄS KOHTAUS.

(Herra Auranen, tulee ulkoa, ja Rouva).

AURANEN

Ka niin, Mimmiseni, enkö ollutkin kiltti kun näin aikasin palasin. (*Riisuu päällystakkinsa*). Kokouksesta ei tullutkaan mitään ja olipa Jumalan onni, että se saatiin vältetyksi. Toinen papeista on sairastunut ja »vapaa-mieliset» olisivat siis päässeet äänestyksessä orivarsain ijästä voitolle, kun puheenjohtaja on heidän puolellaan. Vaan minäpä sainkin jo etehisestä asiasta vihiä, mulle tuli heti tärkeä este ja lähdin kiireen kautta pois. Ja nyt ne eivät kolmen kesken voi mitään kokousta pitää, — niin sitä pitää toisinaan käyttää viekkauttakin!

ROUVA

(Itku kurkussa).

Viekkautta! siinä sinä oletkin mestari.

A U R A N E N

(Astuu lähemmäs ja huomaa vaimonsa itkevän asennon).

Mutta Mimmi, mikä sinun on? (Taputtaa hellästi olalle). Mikä surettaa oniaa rakasta eukkoani?

R O U V A

(Hyppähtää julmistuneena).

Tule sinä vielä koskemaan minuun sinä likanen ihminen. Tuleppa kehuaan vielä töistäsi, sinä ulkokullattu.

A U R A N E N

(Hämmästyneenä. Vetäypi peloissaan taappäin oven puoleen).

Mi-mi-minäkö. Mikä sinulle on tullut?

R O U V A

(Vetää miehensä takin kaulustasta eteensä).

Älä väistele, seiso siinä ja tee tarkka tili kaikesta. Sillä muuten panetan minä sinut häpypatsaaseen, sillä mulla on jo todistuksia.

A U R A N E N

(Peloissaan).

Rakas, oma Minimiseni, mitä todistuksia?

R O U V A

Vai vielä tekeytyisit pyhäksi, mutta se on turhaa. Tiedätkö sinä mitä minä teen? Minä otan avioeron sinusta ja laitan sinut linnaan ja näytän koko maailmalle minkälainen irstailija sinä olet.

A U R A N E N

Varjele järkeäni, kun tietäisin mitä tämä on.

ROUVA

(Yhä kiivastuen).

Mitäkö? Katsoppas minua suoraan silmiin jos uskal-
lat, — älä luimistele. Mitä sinä olet tehnyt täällä salaa
vihityltä vaimoltasi? Häh!

AURANEN

Mitäs minä olisin tehnyt. Tiedäthän että kaiken
aikani on täällä vienyt kysymys orivarsain . . .

ROUVA

(Kiivoittuu. Rytyyttää miestänsä kaulustasta).

Orivarsain! Uskalla sinä tekopyhä kerta vielä mai-
nita mulle orivarsoistasi . . . (Huutaa) Älä kiertele, kerro
omasta suustasi koko julkea elämäsi kaikessa alasto-
muudessaan . . .

KAHDEKSAS KOHTAUS.

(Holm hyökkää vasemmalta sisälle. Auranen ja hänen
rouvansa).

HOLM

(sisälle).

Onko täällä joku vahinko tapahtunut? (Auranen ja
hänen vaimonsa ällistyvät ja jäävät sanattomiksi uhkaavaan
asentoonsa. Hetken äänettömyyden perästä). Ah, pyydän
anteeksi . . .

AURANEN

(Toipuu).

Ei, ei mitään syytä. Minun vaimoni tässä vain vähän
kiivastui, se tapahtuu tuon tuostakin, se on hänellä mel-
kein kuin tauti. . .

ROUVA

(Miehelleen).

Suus kiini! (Holmille) Ja mikä te olette, joka sieltä aina vähän päästä kurkistatte? (Ikkunaan) Hän on tuolla taas, se sama — (Holmille). Hä, mitä tämä teihin kuuluu?

HOLM

(Menossa).

Ei kuulu, jumalankiitos. Pyydän nöyrimmästi . . .

AURANEN

Ei, (kuiskaa) jää herran nimessä! (Ääneen esitellen) Saanko esittää vaimoni ja tohtori Holm, meidän asunto toveri. Ka niin, nythän on Mimmi kohta tyyntynyt. . .

ROUVA

(Kuiskaa miehelleen).

Vaiti sinä heittiö! Ja käske ulos tuo mies.

AURANEN

(Jatkaa Holmille).

Hänelle tulee toisinaan tuollainen kiivastumisen kohtaous, mikä sen lääketieteellinen nimitys nyt taas olikaan . . . Epi . . . epi . . .

HOLM

Kenties se on hysteeristä.

AURANEN

Niin, kenties se pitäisi oikeastaan lääkarilla tutkia . . .

ROUVA

Minä, minä kyllä näytän teille pian sen asianomaisen lääkärin. (*Ottaa palttoon päälleen. Kuiskaa miehelleen*). Nyt minä menen ja tuon todistuksia.

HOLM

Niin, raitis ilma kyllä on erittäin terveellistä.

AURANEN

Lähtisimmekö kävelemään Mimmi rakas?

ROUVA

Ehei, eipäs! vai tahtoisit laiturille taas orivarsa. Pysy sisässä kauniisti. Avaimen otan mukaani. Palaan kohta. (*Syrjään miehelleen*) ja silloin saat nähdä. (*Menee ulos*).

YHDEKSÄS KOHTAUS.

(*Auranen ja Holm*).

AURANEN

(*viskaupi lepotuoliin*).

Huh, huh! kuinka se otti minun päälleni.

HOLM

Se oli joku pieni perhekohtaus?

AURANEN

Ei pieni, se oli jymykohtaus pahinta laatua. Olenpaa äärettömän kiitollinen sulle veli, että juuri äskeisellä hetkellä astuit huoneeseen. Sain siitä toki vähän henkiloimaa, sillä, totta puhuen, minä olen pahemmassa kuin pulassa.

H O L M

Onko epähienoa kysyä mitä asia koskee.

A U R A N E N

Niin, mitä se koskee — siinäpä se juuri temppu onkin. Kun sen vain tietäisin, niin kyllä sitten suoriuduttaisiin. Lyhyesti, hän syyttää minua uskottomuudesta, sanoo saaneensa jostakin vihiä ja hakee nyt todistuksia.

H O L M

No tiedäthän syyllisyytesi taikka syyttömyytesi, — eihän siinä pitäisi olla mitään epätietoisuutta.

A U R A N E N

Niin sen luulisi, mutta asia ei ole niinkään yksinkertainen. Katsos veli: Koko ajan täällä Helsingissä olen pysynyt verrattain uskollisena ja mitä vähää mulla voipi ollakin omallatunnollani, on se oikeastaan hyvin viatonta laatua.

H O L M

No sen parempi sinulle.

A U R A N E N

Niin sen vieras luulisi, mutta asia ei ole sittenkään niin yksinkertainen. Kysymys on siitä, *mistä* hän on saanut vihiä.

H O L M

Voitko sitten jotakin epäillä?

A U R A N E N

Mahdollisesti, mahdollisesti useampaakin seikkaa . .

H O L M

Soo!

A U R A N E N

Ymmärrä minut oikein; tekoni eivät suinkaan ole vaarallisia. Mutta sattui nyt kerran esimerkiksi niin, että hyvänpuoleisen päivällisen jälkeen menimme erään vanhan ylioppilastoverin kanssa sirkkukseen. Olimme hiukan repäsevällä tuulella ja miten sattuikaan, niin osuimme siellä väliajalla vaihtamaan pari sanaa kahden balettitytön kanssa — nekin olivat hiukan leikkisiä . . .

H O L M

Niin, niin, onhan niitä joukossa sellaisiakin.

A U R A N E N

No, se nyt ei olisi vielä tehnyt mitään, vaan sitä en käsitä, miten me näytännön loputtua jouduimme niiden tyttöjen kanssa ajamaan Kämppiin iltaselle . . .

H O L M

Älähän . . . No sitä joutuu joskus.

A U R A N E N

Jaa, se kävi kaikki hyvin siististi ja viattomasti. Mutta olisiko nyt joku nähnyt minut tuossa seurassa ja kielinyt vaimolleni.

H O L M

Selitä hänelle suoraan se tapaus, se on minusta parasta.

A U R A N E N

Niinhan se olisi, mutta siinä on vielä muuan mutka. Ehkei hän olekaan siitä saanut vihiä. Vaan . . . Täällä on kuten tiedät joka lauvantai Seurahuoneella milloin mitäkin ilopeliä. Eräänä joutilaana lauantaina pisti päähäni lähteä vähän uudistamaan nuoruuden muistoja; — menin, varomattomasti kyllä, sinne.

H O L M

Mutta eihän siitä nyt voi loukkautua edes avio-
vaimokaan.

A U R A N E N

Ei siitä. Mutta siellä oli muuan naamioitettu hento-
piirteinen, solakkavartaloineen nainen, joka sanoi tunte-
vansa minut. Tuo tietysti kiihoitti uteliaisuuttani. Ja
saadakseni työstä selvää tarjosin hänelle pari lasia
samppanjaa, — vai tuliko niitä kolme neljä. Ja sitten
hullausin vielä saattamaan hänet kotiin.

H O L M

Ai, ai, ai, ai, se on vähän pahempi juttu.

A U R A N E N

Siitäkin mulla on omatunto puhdas, kirkas kuin
peili, se oli vain viatonta poikamaisuutta.

H O L M

Mutta pelkää, että joku myrkkykieli on juorun-
nut vaimollesi.

A U R A N E N

Niin. Ja kun on eukko sellainen, joka siivilöipi
sääskiä, niin . . .

HOLM

Jaa, jaa, minä ymmärrän, että asia on vähän sekava. Sinä et tahtoisin näitä molempia asioita vaimollesi tunnustaa jos toisella pääsisit.

AURANEN

(*nousee tuskauneena*).

En suurin surmin. Mutta kumpi se niistä on? (*Kävelee edestakaisin hermostuneesti lattialla, ja pysähtyy yhtäkkiä Holmin eteen*). Ja onko se niistä edes kumpanenkaan?

HOLM

No vie sun rienaaja! Voisiko olla vielä joku kolmaskin?

AURANEN

Mene tiedä! En voi käsittää, mistä vaimoni nyt vielä puolessa tunnissa olisi voinut saada viestin noista salaisuuksista — eihän hän ole tavannut täällä ketään. (*Miettii*). Jos se olisi urkkinut jotakin näistä kotiseikoista.

HOLM

Kotiseikoista?

AURANEN

Niin. Vaellukseni on tietysti aivan puhdas, mutta joka asia olisi voinut tulla hänelle väärin tulkituksi. Palvelustytöllehan olen joskus vähän leikkiä puhunut, joskus vyötäreiltäkin tapaillut. Kuka sen tietää, jos joku talonväestä on siitä mennyt juoruamaan.

H O L M

Jaa, senkin kai aviovaimot selittävät uskottomuu-
deksi.

A U R A N E N

Tietysti. Mutta en usko senkään asian ilmitulleen.
Anni on kyllä pitänyt suunsa kiini. Vaimoni on yhtä
helposti voinut saada vihiä yhdestä kuin toisestakin sei-
kasta. Mutta mistä, mistä?

H O L M

Koeta viekkaasti urkkia siitä tieto:

A U R A N E N

Koeta! Hän on viekkaampi kuin me molemmat
yhteensä. Siten tulee kaikki ilmi, se on varma. Oih!
antaisin puolet ensikesäisestä sadostani, jos joku pelas-
taisi minut tästä epätietoisuudesta.

H O L M

Mitä todistuksia sinä nyt sanot vaimosi olevan
hakemassa?

A U R A N E N

Jumala tiesi. (*Katsoo ulos ikkunasta*). Mutta tuolla
hän jo tulee, pyhä taivas, hän tulee . . .

H O L M

(*Vetäypi arkana pois päin*).

Jaha, hyvästi . . .

A U R A N E N

(Hädissään).

Ei, älä mene, sano miten pelastun tästä pulasta.
(*Pitää Holmia takista kiinni*).

H O L M

Pelastakoon itsensä ken voi. Mistä minä osaisin
neuvoa . . . Syytönhän minä olen. Ei, ei hiidssä . . .
pahimmassa tapauksessa tunnusta kaikki. (*Kuuluu kopi-
naa porstuassa*). Laske minut.

A U R A N E N

Ei, älä jätä minua yksin, jos ystävä olet, jää tänne!

H O L M

(Riuhkasee itsensä irti).

En, en totisesti uskalla olla niin hyvä ystävä. En
tahdo jäädä . . . (*pujahtaa huoneeseensa*).

A U R A N E N

Ja minun täytyy jäädä.

YHDESÄS KOHTAUS.

(Auranen ja hänen vaimonsa).

R O U V A

(*Astuu sisälle juuri kun Holm menee huoneeseensa, jonka
ovella Auranen vielä seisoo*).

Mitä sinä taas siellä vehkeilet. Kenen sinä työnsit
tuonne sisälle kätköön? (*Yrittää mennä Holmin huonee-
seen*).

A U R A N E N

Mene vain. Se oli tohtori Holm joka meni huoneeseensa. (*Rouva palaa ja riisuu päällystakkinsa*). Suotta sinä minua aina epäilet ja vakoilet.

R O U V A

Vai suotta. Enkö ole nähnyt omin silmin ja kuullut omin korvini? Ja minä tuon sulle elävät todistukset eteesi siitä miten olet täällä elänyt; vielä en onnistunut niitä saamaan . . . mutta minä ne hankin.

A U R A N E N

Luovu kulta Mimmi niistä puuhista, asia ei ollut niin vaarallinen kuin se sinusta näyttää. (*Itseks.*). Alan sirkkuksesta. (*Ääneen*). Se nyt oli sillä tavalla, että kun meillä siellä komiteassa on niin paljon tekemistä ori-
varsain kanssa . . .

R O U V A

(*Sähähtää*).

Vedäppä esiin ne keppihevosesi taas!

A U R A N E N

(*Jatkaa*).

Niin, ja yleensä tekemistä hevosten kanssa, niin päätimme kerran mennä sirkkukseen, oikeen asiasta tehden näkemään hyviä hevosia.

R O U V A

Hevosia näkemään! — huonosti keksitty esipuhe. (*Auranen epäilee, viivyttelee*). Vaan mitä viivyttelet, jatka!

AURANEN

(Arasti). Mene vain. Se oli Jolm joka meni nimes-

Niin, sitten sirkkuksesta menimme Kämppiin syömään. Mutta joku tovereistani oli tavannut pari naista, joiden vasta jalestäkäsinkin kuulimme kuuluneen sirkkukseen, ja hän toi ne syömään samaan huoneeseen. Ja ainoastaan siten, se vakuutan, tulin minä olleeksi tuossa seurassa.

ROUVA

Jassoo, minun mieheni syöpi täällä öisin iltasia sirkkusnaisten kanssa, kaunis juttu taasen. Entä . . .

AURANEN

(Hätäypi). Sirkkuksesta. (Äänne.)

Mutta se ei tapahtunut julkisesti, me oltiin erityisessä huoneessa.

ROUVA

Vielä kauniimpaa. Noin tulee uusi totuus ilmi omasta suustasi.

AURANEN

(Itsekseen).

Ei näytä olleen sirkkusjuttu. (Äänee). Niin, no minä halusin sinulle kertoa suoraan asian niinkuin se oli.

ROUVA

Ja se oli sinusta niin viatonta. Mutta oletpa täällä ollut tekemisissä muidenkin kuin sirkkusnaisten kanssa, miksikä sitä salaat?

AURANEN

Enhän minä salaakaan (*Itsekseen*). Se on siis naamiojuttu. (*Ääneen*). Vaan usko pois, minua on kurjasti paneteltu. Aivan sattumalta kulin eräänä iltana Seura-huoneen ohi ja kun sen näin valaistuna pistäysin sisään. En tiennyt kuolemakseni että siellä oli naamiohuvit.

ROUVA

(*Puoli-itkien*).

Kauheata! Uskollinen aviomieheni meni siis sattumalta naamiohuveihin. Entä sitten, kerro, kerro, taikka minä . . .

AURANEN

Heti, — suothan henkilomaa. Mahdotontahan minun on tietää mitä sulle on kerrottu ja minkälaisessa valossa. Vaan totta on kumminkin, etten juonut kun jonkun lasin viiniä erään naamioitun kanssa, . . . niin, se oli eräs tyttö jonka ensi kerran näin enkä . . . (*epäilee, vaikenee*).

ROUVA

(*Äkisesti*).

Etäk?

AURANEN

Enkä saattanut häntä kotiin, . . en muuta kuin pikkuisen matkaa . . .

ROUVA

Kyllä minä arvaan kuinka pikkuinen matka se oli. Tämähän on . . . (*Hieroo itkua*). Ja vielä kehtaat tulla sitä vaimollesi kertomaan ja puolustamaan.

A U R A N E N

Tahdon itse sanoa sinulle kaikki.

R O U V A

Ja tämä se on sinun komitea-työtäs ja ja tutkimuksiasi.

A U R A N E N

(Itsekseen).

Jo löin taaskin kantoon. (Ääneen). No mutta kun sinä Mimmi minua tahallasi kiusaat ja prässää. Ja se on kuitenkin kaikki aivan viatonta, mulla on puhdas omatunto.

R O U V A

(Kiivastuu).

Puhdas! Mutta eiköhän jo vihdoin olisi aika tulla pääasiaankin, etköhän jo tahtois kertoa mitä sinä, viaton mies, täällä kotona olet tehnyt.

A U R A N E N

(Itsekseen).

Arvasinhan, kaikki ne kaivetaan esiin. (Katsoo maahan) Minulla ei ole enää mitään puhuttavaa.

R O U V A

Älä välttele silmiäni, katso suoraan ja tunnusta kaikki, et siitä kumminkaan pääse.

A U R A N E N

Minä olen tunnustanut sinulle kaikki. Ja jos palvelus-tyttö on sinulle jotakin kielinyt, niin voin kunniasanal-

lani vakuuttaa että sinä ei ole muuta perää, kuin että olen pari kertaa ohimennen häntä poskelle taputtanut . .

ROUVA

Taputtanut, ketä?

AURANEN

Häntä, palvelustyttöä tietysti, Annia.

ROUVA

Vai taputtelet sinä täällä piikojakin — ja sitten sulla on puhdas omatunto! Mutta tämä on jo liikaa. Viimeistä kertaa sinua nyt ripitän (*Vetää esiin pullon uutimen takaa*) Vaan tahdonpa koko totuuden ilmi: mikä tämäkin on?

AURANEN

Sekö? Joimme tohtorin kanssa lasin . . .

ROUVA

Jaha — tohtorin kanssa! Mitä sinä sitten olet juonut sen tyttöletukan kanssa joka täällä joka päivä sinun luonasi juoksee? (*Käy joka sanalta uhkaavasti askelen lähemmäs*).

AURANEN

(*Peräypi. Kummissaan*).

Hä?

ROUVA

Älä heittäy tietämättömäksi. Se, joka sinua kutsuu Hannekseksi. (*Auranen puistaa päätään*). Kieltele nyt! Se on nyt viimeinen urostekosi eromme edellä. Hän on mulle itse tunnustanut kaikki,

AURANEN
Tunnustanut? Kuka?

ROUVA

Kylläpä se on olevinaan salaista. Ole huoletti, se tulee ilmi. Hän kävi äskenkin täällä sinua tapaamassa ja kertoi mulle kaikki, kaikki. Ehkä siitä vielä toimitetaan hauska sarja *eläviin kuviin* muidenkin iloksi, olenpa varma siitä!

AURANEN

Järkeni seisoo. Oletko sinä hullu vai olenko minä?

ROUVA

Kohta se näkyy. (*Viittaa ovelle*). Elä syytä järkeäsi — tuhmutesi on tekeilyä. Tuolla hän on, eteisessä se etana, ja mulla on avain. Niin nyt tuon sulle kohta elävän todistuksen, ehkä sitten muistat. Tässä pitää puhdasta tehtämän. (*Ryntää eteiseen*).

KYMMENES KOHTAUS.

(*Auranen Rouva ja Manta*).

AURANEN

(*Pyyhkii hikeä, vaipuu sohvaan*).

Oh, tässä menetän järkeni! Ja minä olen suotta kertonut kaikki! Suotta! Mikähän tästä vielä kehitty.

ROUVA

(*Etehisessä Mantalle, jota raastaa käsipuolesta sisälle*).

Tulkaa sisälle, tulkaa sisälle vaan. Onhan tie tuttu. Sisään nyt, ei siinä auta. Täällä se on sinun Hanneksesi-kin.

M A N T A

Hänet tahdonkin nähdä, hän on kavalasti pettänyt minut (*Molemmat sisään*). Mutta . . . mutta missä hän on? (*Auranen katsoo suu auki tyttöä, tämä samoin häntä*).

R O U V A

Missä? Älkää ujostelko toisianne älkääkä tekeytykö oudoiksi, täällä te olette ennenkin toisenne tavanneet.

A U R A N E N

(*Pidellen päättään*). Kuinka teidän

En ole eläissäni nähnyt tuota ihmistä.

M A N T A

Onko tuo miehenne? Näen hänet ensi kerran.

R O U V A

Mitä kometiiaa te nyt siinä näyttelette. (*Mantalle*). Sinähän tunnustit aamulla suoraan.

M A N T A

Vaan tuo ei ole minun Hannekseni.

R O U V A

Minun! Vaan kysytäänpä tässä muiltakin, kutsutaanpa vieraita miehiä. (*Holmin ovelle koputtaen*). Herra tohtori, tulkaa vähän tänne.

YHDESTOISTA KOHTAUS.

(Edelliset ja Holm.)

H O L M

(Ovella).

Onko se aivan välttämätöntä? (pysähtyy äkkiä kuin kivettyen nähdessään Manta).

R O U V A

Oletteko koskaan ennen nähnyt tuota naista täällä?

M A N T A

(juosten Holmin luo).

Hannes, mitä tämä on?

H O L M

(Selittää sammaltamalla).

Joo, olen nähnyt, se on neiti Manta, minun . . .

M A N T A

(Lisää).

Serkku. Vaan mitä meistä tahdotaan?

H O L M

Niin, mitä meistä oikein tahdotaan?

A U R A N E N

Vaan minullapa tässä onkin syytä kysyä, mitä minusta tahdotaan?

ROUVA

(miehelleen).

Vai koettaisit nyt pelastua. Mutta Hannestapa tämä tyttö kyselikin?

AURANEN

(Viittaa Holmiin).

Mutta tuossahan se on Hannes, — minä olen Hannu.

ROUVA

Älkää minua pettäkö. *(Holmille)*. Kuinka teidän serkkunne niin tuttavallisesti seurusteleisi mieheni huoneessa? Hän tuli tänne äsken kuin kotiinsa.

AURANEN

Hä? Etkö sitten tiedä että tämä on herra Holmin huone, jonka hän hyvántahtoisesti tänä aamuna vaihtoi minulle.

HOLM

Niin, tämä on minun huoneeni, tuo pieni on oikeastaanpatroonan.

ROUVA

Kyllä te nyt keksitte kokonaisen uuden salajuonen. Siitä saadaan pian selko. *(Menee ja soittaa)*. Mitä var-
ten semmoisiin vaihtamisiin olisi ryhdytty.

AURANEN

Sinun tähtesi, Mimmiseni.

KAHDESTOISTA KOHTAUS.

(Edelliset ja Anni).

ANNI
Täältäkö soitettiin?

ROUVA
Onko siinä perää, että tämä on herra Holnin huone?

ANNI
Onhan siinä.

AURANEN
(Rouvalleen).
Näet nyt. Tällaisen sotkun olet epähuulollasi saanut aikaan.

ROUVA
Vaiti sinä, älä vielä riemuitse. (Annille). Vaan tiedätkö, kuka tämä tyttö on?

ANNI
Mitäpä minä ne kaikki, vaan eikö se juuri liene tämän tohtorin — potilas.

AURANEN
Siinä kuulet. Noin olet nyt häpässyt itsesi ja koko talon.

ROUVA
(Pilkallisesti).

Ohoo. Vai sekä serkku että potilas. Merkillistä! Ja aamulla se ei kumminkaan varmasti tiennyt, oliko tämä serkkulääkäri naimisissa vai eikö.

H O L M

(Suuttuu).

Minä en ole missään tilintekovelvollisuudessa. (*Mene pois, paiskaa ovensa kiini*). Anni vetäytyy myös tirs-
kuen pois).

M A N T A

(Vetäypi ovelle. Ilkkuen).

Nyt alan käsittää. (*Rouvalle*). Te olette epäilleet
miestänne? Pitäkää aarteenne, mokomankin. Mutta mi-
nua älkää enää vasta haukkuko, siitä voi olla pahemmat
seuraukset. Hyvästi — hauskaa jatkoa! (*Pois*).

KOLMASTOISTA KOHTAUS.

(Auranen ja hänen vaimonsa).

A U R A N E N

Niin, nyt ne on kaikki menneet ja nauravat nyt
sinulle kukin tahollaan. Siinä sen nyt näet, mitenkä
käypi kun syyttä rupeat viatonta miestäsi epäilemään
ja vainoomaan.

R O U V A

Tässä kohden nyt satuit olemaan syytön, mutta
eihän syy ole minunkaan.

A U R A N E N

Kenenkä sitten? Mitä sinä olet puhunutkaan avio-
erosta ja muusta! Kun syksyllä palaan orivarsakomi-
tean jatkuvaan kokoukseen, en uskalla sinua enää ottaa-
kaan tänne.

KAHDESTA ROUVA

Ohoo, oletpa nyt olevinasi mies puolestasi. Mutta kaunis orivarsa se olet juuri sinä. Vieläkin ovat lähemmin tutkimatta sinun sirkkusjuttusi ja naamiojuttusi ja kaikki taputuksesi.

AURANEN

So, so . . . sovitaan pois.

ROUVA

Sovitaan nyt sitten, — mutta syksyllä en sinua yksin tänne päästäkään, vaan tulen itse aivan alusta mukaan, sillä kaikesta päättäen juuri minua tarvitaan täällä orivarsakomiteassa.

AURANEN

NÄYTELMÄKIRJASTO

N:o	Hinta	N:o	Hinta
1. Payard. El savua ilman tulta. Suomentanut O. J.	—: 75.	25. Juhani Sjöström. Irja . .	1: 75.
2. Hemmo Kallio. Pärttylin yö	1: 50.	26. Brandon Thomas. Charleyn täti	1: 75.
3. Vihtori Lähde. Kohtaus kuntakokouksessa. . .	1: —.	27. Jalmari Järviö. Tehtaan-tyttö	1: —.
4. Tyhmä Jussi. Mukaelma ranskankielestä. . . .	1: —.	28. Eino I. Parmanen. Valoon, vapauteen	—: 60.
5. Wolfgang Gyalui. Kuherusajan kuluttua . . .	—: 75.	29. Emil Perttilä. Tiedo ennen kaikkea	—: 75.
6. Edouard Pailleron. Kipinä.	1: —.	30. Vuoritsalo. Hiukan sekava juttu	1: —.
7. Georg Richard Kruse. Sydämettömät	1: —.	31. Miina Häger. Oivia aseita	—: 75.
8. Demetrius Schrutz. Sähkö-rakkautta	—: 75.	32. Ch. Nutter ja J. Derley. Lasi teetä	—: 75.
9. Ludvig Fulda. Neiti Leski.	1: —.	33. O. Blumenthal ja G. Kadelburg. Eläviä kuvia . . .	1: 75.
10. Leopold Adler. Kolme sanaa vaan	1: .	34. Otto Roquette. Hämräseura	—: 75.
11. Paul Perron. Minä ja anoppini	1: —.	35. Ossi Johansson. Kun pitäjään tuli uusi pappi. .	—: 75.
12. Felix Hornborg. Virkistysmatka	1: 75.	36. Martti Vuori. Savon sydämmessä	1: 50.
13. Felix Hornborg. Perintö .	—: 75.	37. Martti Vuori. Korkea oikeus istuu.	—: 75.
14. Felix Hornborg. Julian suudelma	—: 75.	38. Ferdinand Bonn. Sherlock Holmes	1: 75.
15. E. Huhtinen. Tukkikauppa	1: 50.	39. Henrik Hertz. Luutnantti täysihoitolaisena . . .	—: 75.
16. Emil Perttilä. Suutarin mökillä	—: 75.	40. Otto Bertram. Äidinkatse.	—: 75.
17. Kaarle Halme. Seikkailu jalkamatkalla	1: 50.	41. V. Frerking. Salaisuus. .	—: 75.
18. Hemmo Kallio. Seitsemän veljestä	2: —.	42. V. Frerking. Sovinto. . .	—: 75.
19. Barriere. Tastelu ja voitto	1: —.	43. V. Frerking. Mieluinen yllätys	—: 75.
20. Kaarle Halme. Opas seuranäyttelijöille ja seuranäyttelmien toimeenpanijoille.	1: 25.	44. Emil Perttilä. Taudin houreessa	1: 25.
21. I. R—nen. Pursilammen torppa	—: 75.	45. Anton Tshehow. Kosinta .	—: 75.
22. Emil Perttilä. Protesti . .	—: 75.	46. Anton Tshehow. Karhu. .	—: 75.
23. Gerhard Hauptman. Kankurit	1: 75.	47. Arthur Schnitzler. Kaksi kirjailijaa	—: 75.
24. Eduard v. Bauernfeld. Tunustukset	1: 25.	48. Arthur Schnitzler. Viimeiset naamiot	—: 75.
		49. Santeri Ivalo. Orivarsat	1: 25.
		50. Kenraali v. Döbeln. . . .	1: 25.
		51. Martti Wuori. Pappilan tuvassa	—: 75.

Selittävä luettelo koko näytelmäkirjastosta lähetetään pyydettyessä.

Yrjö Weilin.